Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

HE 80/2021 vp.

Lausunto hallituksen esityksestä työturvallisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt lausunto hallituksen esityksestä, jossa ehdotetaan työturvallisuuslain muutosta (HE 80/2021 vp). Tarkemmin esitys koskee keskeisesti työturvallisuuslain 10 ja 30 §:n muuttamista työmarkkinaosapuolten ns. eläkeuudistuksen jatkoneuvotteluissa tehdyn sopimuksen perusteella. Suomen Yrittäjät ei ole mainitun eläkesopimuksen osapuoli. Suomen Yrittäjät on kuitenkin ollut edustettuna esityksen valmistelua käsitelleessä sosiaali- ja terveysministeriön alaisessa työturvallisuusasioiden neuvottelukunnassa. Suomen Yrittäjät esittää esityksestä seuraavat huomiot.

Työajan ulkopuolella tapahtuvan työhön liittyvän matkustamisen huomioiminen

Työturvallisuuslain 10 § on yleinen työn vaarojen selvittämistä ja arviointia koskeva säännös. Sen sisältämää työnantajan velvollisuutta ole määritelty tarkkarajaisesti, vaan säännöksessä on lueteltu erinäisiä seikkoja, jotka vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa on otettava huomioon. Työajan ulkopuolella tapahtuva matkustaminen sisältyy käytännössä jo nykyiseen työn vaarojen selvittämiseen ja arviointiin, erityisesti silloin, kun työajan ulkopuolista matkustamista kertyy huomattavasti. Työnantajalla on siten jo nykyisen säännöksen perusteella velvoite huomioida matkustamisesta aiheutuva kuormitus ja toteuttaa toimenpiteitä, joilla tätä voidaan vähentää.

Ehdotetun säännöksen mukainen lisäarvo jää siten epäselväksi, kun otetaan huomioon, että myös muut työturvallisuuslain säännökset edellyttävät matkustamisen huomioimisen niissä tilanteissa, joissa matkustaminen on säännöllistä (työturvallisuuslain 8, 13 ja 25 §). Käytännössä silloin kun matkustamista on huomattavasti, työnantajan on toteutettava esimerkiksi töiden järjestelyihin ja työaikojen sijoitteluihin liittyviä toimenpiteitä.

Ehdotettu lisäys tarkoittaa velvoittaisi erikseen myös sellaisia työnantajia, joiden toiminnassa työhön liittyvää matkustamista ei juuri tapahdu. Siten myös niiden pitäisi erikseen huomioida lisäys työn vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa, vaikkei lisäys muutoin olisi heidän toiminnassaan kovin

relevantti. Ehdotettu säännös edellyttänee siten kaikilta työantajalta joitakin toimenpiteitä, mikä lisää hallinnollista taakkaa.

Kuormitustekijöiden vähentäminen tilanteissa, joissa työtehtävien vaihtaminen tai siirtyminen päivätyöhön ei ole mahdollista

Ehdotettu työturvallisuuslain 30 §:n muutos koskisi niitä tilanteita, joissa yötyötä tekevän työntekijän työtehtävien vaihtaminen tai siirtyminen päivätyöhön ei ole mahdollista. Työnantajan olisi selvitettävä, voidaanko työn kuormitustekijöitä vähentää näissä tilanteissa. Lisäksi työnantajan olisi selvitettävä työntekijälle niitä seikkoja, joiden vuoksi työtehtävien vaihtaminen tai siirtyminen päivätyöhön ei ole mahdollista.

Jo nykyisin työturvallisuuslain 8 §:n mukaan työnantajan tulee toteuttaa tarvittavat toimet työstä aiheutuvan kuormituksen vähentämiseen. Esitysluonnoksen mukainen muutos siten lähinnä toisi työnantajalle velvollisuuden esittää selvitystä niistä syistä, joissa työntekijän toivoma muutos ei ole mahdollinen. Säännöksen käytännön lisäarvo jää siten jossain määrin epäselväksi. Se on kuitenkin omiaan lisäämään työantajan hallinnollista taakkaa.

Työaikalain mukaan kello 23 ja 06:n välillä tehtävä työ on yötyötä. Yhteiskunnan toimintojen muuttuessa yöaikaan tehtävää työtä tapahtuu yhä laajemmin eri työtehtävissä, mikä on huomioitu myös uuden työaikalain säännöksissä. Yötyössä ei usein ole välttämättä kyse puhtaasti yöaikaan tehtävästä työstä, vaan ilta- tai aamuaikaan sijoitetun työajan ulottumisesta osittain työaikalaissa säädetyn yötyön ajalle. Erityisesti tällaisissa tilanteissa säännöksen lisäarvo on kyseenalainen, sillä työnantajan pitää joka tapauksessa arvioida ja toteuttaa työturvallisuuden kannalta tarpeelliset toimet, eikä niiden osalta ole olennaista eroa esimerkiksi siinä, päättyykö työvuoro kello 23 vai kello 24.

On syytä suhtautua varauksella sellaisiin muutoksiin, jotka eivät aiheuta yhtäältä työsuojeluvalvontaan tai toisaalta työantajan ja työntekijän velvollisuuksiin varsinaista muutosta. Lainsäädäntöön ylipäänsä ei pitäisi tehdä muutoksia, joilla luodaan yksityiskohtaisempaa sääntelyä ilman selkeää lisäarvoa ja hyötyä.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Albert Mäkelä
Asiantuntija, OTM